

JAARVERSLAG 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Publieksactiviteiten	5
2. Bezoekers	19
3. Educatie	25
4. Collectie	33
5. Gebouwen en terrein	37
6. Organisatie, bestuur en toezicht	41
7. Financiën	48

Voorwoord

Ondanks de roerige tijden waarin we leven, kijkt het Muiderslot terug op een goed 2022. We ontwikkelden én realiseerden veel van onze plannen om erfgoed, kunst, natuur en educatie met elkaar te verbinden. Met 150.152 bezoekers zijn we bijna terug op het niveau van ons topjaar 2019.

Waar het kasteel begin januari nog gesloten was vanwege de coronapandemie, mochten we eind van die maand weer open en kwamen er veel bezoekers af op de presentatie Winterkasteel. In februari vervielen – na bijna twee jaar – alle beperkende maatregelen voor musea. We haalden opgelucht adem. Tot op 24 februari 2022 de oorlog in Oekraïne uitbrak met verstrekken gevolgen in menselijk, politiek en economisch opzicht. Ook andere crises hielden aan: de vluchtelingen crisis, de energiecrisis, stijgende kosten en krapte op de arbeidsmarkt. Het post-corona “nieuwe normaal” veranderde de werkvloer. Hybride werken – een combinatie van online thuiswerken en aanwezig zijn op kantoor – werd in 2022 definitief omarmd.

Musea waren dit jaar ook plekken waar klimaatactivisten aandacht vroegen voor het behoud van onze aarde. Klimaatverandering leidt tot extremere weersomstandigheden. We visualiseerden tijdens het project ‘Muiderslot

onder water’ een mogelijk gevolg van de stijgende zeespiegel via een spectaculaire lichtprojectie op de buitenmuren van het Muiderslot, een watertour langs collectie en wateractiviteiten. Hiermee vroegen we samen met onze partner waterschap Gooi- en Vechtstreek aandacht voor deze problematiek en lieten we zien dat we als museum een maatschappelijke rol hebben. De klimaatcrisis heeft ons doen besluiten om binnen onze pijler “groen” de aandacht voor groen educatie te intensiveren. Dat resulteerde onder meer in een meerjarige samenwerking rondom schooltuinen met buurtpartner De Jozefschool in Muiden.

In 2022 werd de verbinding erfgoed, kunst, natuur en educatie zichtbaar in de vorm van binnen- en buitenexposities en in collectie- en educatieprogramma's. Zo organiseerden we onder andere twee bijzondere foto exposities met kunstenaars Dennis A-Tjak en Louise Te Poele waar multi-perspectieven, natuur en kunst samen kwamen. Experiment gingen we niet uit de weg. Zo is het buitenterrein van het Muiderslot volop in ontwikkeling om kasteel en groen erfgoed met elkaar te verbinden en toegankelijk te maken voor een breed publiek. We experimenteerden met een rolstoeltoegankelijke pop-up kas voor horeca in de kasteeltuin, vertelden zintuigelijke geschiedenis via historische tastings, theater en dans, zijn werkzaamheden gestart voor

rolstoeltoegankelijke tuinpaden en realiseerden we met geld van de RAAK Stimuleringsprijs een bronzen voelmaquette van kasteel en tuinen voor mensen met een visuele beperking. Al deze plannen worden in co-creatie ontwikkeld met ervaringsdeskundigen met een visuele, fysieke of mentale beperking.

In het najaar van 2022 bezocht de visitatie-commissie namens het ministerie van OCW het Muiderslot. De commissie onderzocht hoe het museum functioneert en hoe het haar taken en maatschappelijke doelen realiseert en let op kwaliteit en vitaliteit. We zijn blij met en trots op de waardering die we kregen voor ons beleid.

We leven in een turbulente tijd. Juist in turbulente tijden met veel leermomenten zijn er nieuwe kansen om een zo breed mogelijk publiek te betrekken bij cultuur. Deze kansen blijven we als Muiderslot benutten. Een lerende en nieuwsgierige houding is daarbij een vereiste.

Ik wil alle betrokkenen, van subsidiegevers, kunstenaars, tot sociale partners bedanken voor hun inzet en betrokkenheid in 2022. Met speciale dank aan medewerkers en vrijwilligers; zij vormen samen het gezicht van het Muiderslot en zetten zich dagelijks in om van elk bezoek een onvergetelijke ervaring te maken voor ons publiek.

Annemarie den Dekker
directeur-bestuurder Rijksmuseum Muiderslot

1. Publieksactiviteiten

We presenteerden in 2022 een divers publieksprogramma waarin zowel het kasteel als de collectie, het podium, de tuinen, het omringende water en de vesting centraal stonden. Om publiek te trekken en bezoekers bij het Muiderslot te betrekken, organiseerden we in en om het kasteel museale presentaties, evenementen en (podium-)activiteiten.

De tuinen spelen een grote rol in de beleving van de bezoekers: het Muiderslot en de kasteeltuinen vormen tenslotte een ensemble. Doel is om op uiteenlopende manieren de verhalen van en rond het kasteel te verlevendigen. Dat kan met makers, kunstenaars en fotografen, maar ook actief: door te bewegen of deel te nemen aan een workshop, tour, diner, proeverij of concert. Zo beleven bezoekers het Muiderslot op een heel andere manier.

PRESENTATIES/EXPOSITIES

Flower Power - bloemen van Dennis A-Tjak **1 april t/m 12 juni 2022**

Tijdens deze presentatie waren de historische bloemportretten van fotograaf en kunstenaar Dennis A-Tjak te zien. A-Tjak maakte naam met een indringende serie van oude tulpenrassen en maakte fotoseries van Indonesische flora die in de 17e en 18e eeuw door de VOC in Nederland werd geïmporteerd. In een speciale audiotour hoorden bezoekers meer over deze groene migratie van planten en bloemen, over zijn werk en de connectie met het Muiderslot, de kasteeltuinen. De randprogrammering bestond uit workshops bloemfotografie door de fotograaf zelf, historische tastings (met kruiden en eetbare bloemen) met een gastoptreden van A-Tjak en rondleidingen.

Vier de vrijheid **30 april t/m 29 mei 2022**

Tijdens de Tweede Wereldoorlog speelde het Muiderslot een belangrijke rol in de regio. Een fotopresentatie in de kazemat toonde beelden uit Muiden en het Muiderslot uit deze periode. Ook waren er tours en stadswandelingen bij de presentatie *Vier de Vrijheid*. Aansluitend organiseerden

we op 5 mei een *Vrijheidsmaaltijd* voor een breed publiek uit Gooise Meren, waaronder buurtbewoners, mensen met een verstandelijke beperking, eenzame mensen, senioren, mensen vanuit verschillende achtergronden en leden van het Halifax Monument in Muiden. En er was een programma met gesprekken, muziek en optredens. Zo traden bijvoorbeeld ook gevluchte musici uit Oekraïne op. Een waardevolle en mooie avond in samenwerking met onze sociale partners Versa Welzijn, Meldpunt discriminatie, Gooi & Vechtstreek Herstelnetwerk en de Gemeente Gooise Meren.

Tropische planten: groene migratie **14 mei t/m 4 september 2022**

Tropische planten in Nederland in de 17e eeuw? Ja, echt! Toen schrijver P.C. Hooft in het Muiderslot woonde, waren er al planten uit bijvoorbeeld Afrika, Amerika en Azië. Maar wat voor planten? En hoe kwamen die hier? De diversiteit aan en vooral de bijzondere verhalen over de tropische planten in de tuinen en in de kas boden bezoekers verrassende en nieuwe inzichten over de groene collectie van het Muiderslot en groene migratie.

Tijdens de presentatie *Groen erfgoed op reis!* gingen tropische planten uit onze collectie op reis naar andere instellingen zoals Paleis het Loo, de Black Archives, Paradiso-Noord, de Tropicentuin en Museum van Loon. De vloggers van Shot of Culture bezochten samen met onze conservator groen en duurzaamheid alle locaties: [Bekijk ook deze vlog.](#)

Oesters en citroenen: fotostillevens van Louise te Poele

2 september t/m 13 november 2022

De hedendaagse fotostillevens van Louise te Poele doen denken aan de 17e-eeuwse stillevens die te zien zijn in het kasteel. Daarop zie je bekende symbolen als citroenen, oesters, glazen roemers, kaas, brood en het spel van licht en donker. De presentatie 'Oesters en citroenen' ging in op de inspiratiebronnen van Te Poele. Aan de hand van de 17e-eeuwse symbolen op de foto's en de stillevens in het museum werd iedereen aangemoedigd om beter op details te letten en kregen bezoekers meer te weten over de culinaire geschiedenis van het Muiderslot. Te Poele sprak een audiotour in en gaf een exclusieve en uitverkochte workshop over het maken van stillevens.

Muiderslot onder water

1 t/m 31 oktober 2022

In oktober, tijdens de Maand van de Geschiedenis met als thema Rampjaar, verdween Rijksmuseum Muiderslot na zonsondergang onder water door middel van een filmprojectie. Een rampzalig scenario dat met de stijgende zeespiegel steeds dichterbij komt. Het Muiderslot is al eeuwen nauw verbonden met het water in de omgeving. Niet alleen is het kasteel een van de oudste waterburchten van Nederland, ook is het gebouwd op een strategische plek aan het water. Exact 350 jaar geleden werd de omgeving rondom het kasteel bewust onder water gezet om vijandelijke troepen tegen te houden. Wie benieuwd was hoe dat is gegaan en wilde zien hoe het Muiderslot anno 2022 onder water verdwijnt, kon terecht tijdens unieke avondopenstellingen. Een wateraudiotour leidde bezoekers langs collectie in het kasteel waar meer waterrijke verhalen zijn verteld. Denk daarbij aan water om bier te brouwen, maar ook aan vissen en watervogels om te eten of water dat nodig was om de groenten en kruiden in de tuinen te laten groeien.

Winterkasteel

12 december 2022 t/m 5 maart 2023

Hoe was het leven vroeger op een koud en tochtig kasteel tijdens de winter? Dat was het thema van Winterkasteel dat op 12 december de deuren opende. Hoe kwamen mensen aan warmte, licht, water en voedsel? De bijbehorende audiotour versterkte de beleving en gaf aanvullende informatie, verhalen, muziek en tips en trucs voor (over) leven in de wintertijd. In de kerstvakantie trokken activiteiten bij het Winterkasteel veel bezoekers, waaronder creatieve workshops in het Atelier op Zolder, speciale winterwandelingen rondom het kasteel en populaire humoristische 'snerttours': de aller slechtste rondleidingen ooit ter afsluiting van het jaar. We ontwikkelden een speciale winterse museumles voor zowel het basisonderwijs als voor het voortgezet onderwijs.

PODIUMACTIVITEITEN

Het Muiderslot is meer dan een kasteel. Het is ook een van de oudste podia van Nederland. Sinds het Muiderslot er staat, treden er al reizende artiesten op. Ook in de tijd dat schrijver en dichter P.C. Hooft er in de 17e eeuw woonde, kwamen er muzikanten, dichters, schrijvers, schilders en geleerden. Deze podiumtraditie houden we ook vandaag levend. De Ridderzaal was en is de plek voor vele optredens.

Talentontwikkeling

De podiumfunctie van het Muiderslot wordt ingezet als een laagdrempelige kennismaking met cultuur. Het aanbod varieert van theater, poëzie en spoken word tot dansvoorstellingen, cabaret en concerten. Naast professionele cultuurmakers bieden we nieuwe makers een podium. Hiermee is het Muiderslot een platform voor talentontwikkeling. Ook in 2022 opende het kasteel zijn poorten voor nieuw creatief talent.

Podium

Enkele jaren geleden startten we het MeeMaakpodium. Iedere laatste zondag van de maand konden bezoekers genieten van gratis optredens door nieuwe makers en aanstormend talent. De nadruk lag dit jaar op muziek en naast buitenoptredens waren er optredens in de Ridderzaal en de Wapenzaal, waarvan totaal 6.423 bezoekers genoten. Een kleine greep uit de optredens:

Week van de poëzie

Het Muiderslot mocht op zaterdag 29 januari voor het eerst na de lockdown de poorten openen. We startten gelijk met een mooi programma in het kader van de Week van de Poëzie in samenwerking met de Poetry Circle. Er was een poëziecursus voor kids en voordrachten van woordkunstenaars.

Internationale vrouwendag

Op 8 maart was het internationale vrouwendag. Daar sloten we bij aan door op 5, 6 en 8 maart Sterke Vrouwen Tours te geven door het kasteel. Tijdens het programma Een ode aan de vrouw droeg schrijver Nisrine Mbarki voor uit haar nieuwe boek Oeverloos en zong Samira Dainan in het Arabisch en Berbers. De podcast Gooise Museumschatten vertelde over vrouwen op het Muiderslot.

Parso Quartet

Het Parso Quartet trad op 27 maart op bij Nowruz, een lentefeest van Perzische oorsprong. Vier getalenteerde jonge muzikanten combineerden traditionele Perzische muziek en instrumenten op verrassende wijze met opera, klassiek en jazz.

Passie van nu

Op 16 april was op de binnenplaats van het kasteel de bijzondere paasvoorstelling Passie van nu, troost in zeven talen te zien. Met de Matthäus Passion van Bach als basis kwam eeuwenoude verbindingen tussen culturen tot leven. In zeven muzikale talen vertelde

World Opera Lab verhalen over verschillen en overeenkomsten tussen mensen en over hoe we elkaar de hand kunnen reiken.

Pride & Muiderslot

In het kader van Pride Amsterdam waren er in het weekend van 30 en 31 juli rondleidingen Liefde & Lust aan de hand van collectiestukken in het kasteel over liefde, lust, seksuele voorkeuren en genderidentiteiten in het verleden. In samenwerking met het ZID theater was er de dansvoorstelling HISTORIA van de jonge choreograaf en danser Issam Zemmouri. Met sterke poëtische beelden en in een energieke dansaal vertelde Zemmouri over zijn persoonlijke zoektocht naar bevrijding.

Joost Willemze in Jongtalent@Muiderslot

Harpist Joost Willemze is een aanstormend jong talent in de klassieke muziekwereld. In de Ridderzaal en in de slotkapel genoten bezoekers op 28 augustus van de sprookjesachtige klanken van zijn harp tijdens Jongtalent@Muiderslot.

Writer in Residence

In september 2022 was Luan Buleshkaj te gast als writer in residence. Hij is de opvolger van Hizir Cengiz (in 2021 de eerste writer in residence van het Muiderslot). Buleshkaj is een woordkunstenaar in de breedste zin van het woord en een gevestigde naam in het spoken word-circuit. Een maand lang trad hij in de voetsporen van de 17e eeuwse kasteelbewoner en schrijver P.C. Hooft. Dit resulteerde onder andere in [twee gedichten](#) over zijn perspectief op het Muiderslot.

Keti Koti

In het weekend van 2 en 3 juli was er aandacht voor Keti Koti met verschillende activiteiten voor jong en oud. Zo vertelde meesterverteller Wijnand Stomp over de mythische spin Anansi en waren er workshops angisa vouwen (een speciale hoofddoek uit Suriname). De historische Muiderslot proeverij stond op 2 juli in het teken van Keti Koti met gastkok Judith Cyrus. Zij is kok en auteur van het boek Paramaribo, een culinaire smeltkroes en weet alles over de Surinaamse keuken en de verhalen erachter. *Black Achievement Month: Afrogrooves.*

Iedere laatste zondag van de maand geven we makers een podium. In oktober sloten we aan bij de Black Achievement Month. Het festival zet de uitzonderlijke talenten van mensen met Afrikaanse roots in de schijnwerpers met onder andere een optreden van Afrogrooves.

Kindervoorstellingen

Jong (en oud) konden genieten van onder andere de voorstellingen De tovenaarsleerling, Het Muizenhuis: Sam en Julia op reis en Anansi Verhalen.

MUSEALE EVENEMENTEN EN CULTURELE ACTIVITEITEN

Op diverse manieren worden de verhalen van en rond het kasteel verlevendigd: actief, via muziek of etend. Bezoekers van het Muiderslot konden deelnemen aan culturele evenementen en activiteiten waar op speelse manier kennis werd gemaakt met één van de vier pijlers van het Muiderslot: kasteel, groen erfgoed, water en/of podium. Een greep uit de activiteiten:

- Samen met onze partner en sociaal ondernemer Fawaka Ondernemersschool (met wie we sinds 2021 een meerjaren samenwerking hebben) organiseerden we in 2022 workshops voor kinderen tussen 6 en 12 jaar rond thema's als duurzaamheid, gezond eten en groen erfgoed.
- De ijsbaan bij het Winterkasteel trok veel belangstellenden. Na de verplichte lockdown konden museumbezoekers van eind januari tot en met 6 maart schaatsen. Bewegen is belangrijk en wordt als onderdeel zoveel mogelijk geïntegreerd in educatieprogramma's. Scholen en BSO's maakte gebruik van de ijsbaan als onderdeel van de museumles *Winterkasteel Muiderslot*.
- Op 6 februari deden kinderen mee met een workshop *Winteropruiming*. Ze ontdekten hoe het dagelijks leven vroeger was, hoe spullen werden hergebruikt of gerepareerd en gingen aan de slag met materialen die tijdens de winteropruiming van het

Muiderslot tevoorschijn kwamen. De uitdaging: de oude spullen recycleren tot iets nieuws.

- Op Valentijnsavond (14 februari) vierden we de liefde op het slot met tours over liefde en lust in de 17e eeuw en wijsheden over de liefde van de 17e-eeuwse dichter en politicus Jacob Cats. De tours voerden door de ingerichte zalen waarin kunstwerken vanuit een ander perspectief werden belicht. In de slotkapel kon je trouwen voor één avond.
- Op 5, 6 en 8 maart waren er *Sterke Vrouwen Tours* in het kader van internationale vrouwendag. Een kasteel, een glimmend harnas en wapens worden vaak automatisch in verband gebracht met mannen. Maar vrouwen speelden ook een belangrijke rol in het kasteel. Waarin lijkt de vrouw uit de middeleeuwen nog op de vrouw van vandaag? Aan de hand van thema's als huwelijk, status, rolmodellen en sociale netwerken werden bezoekers tijdens deze interactieve rondleiding aan het denken gezet.
- Op 13 maart, Nationale Boomfeestdag, konden kinderen mee de kasteeltuinen in om de groene geschiedenis van het Muiderslot te ontdekken.
- De Boekenweektours op 12 en 13 maart stonden in het teken van het thema van de boekenweek *Eerste liefde*. P.C. Hooft was in de 17e eeuw kasteelbewoner van het Muiderslot. De beroemde schrijver en dichter heeft ook liefde en leed gekend, en hij was niet de enige in 700 jaar geschiedenis van het Muiderslot. In

speciale rondleidingen ontdekten bezoekers hier meer over.

- Op 20 maart verzorgden Deniz en Joris van de Handpan Studio een muzikale workshop voor kinderen. Ze leerden drummen op een handpan: een instrument dat erg op een ridderschild lijkt.
- Kinderen konden op 3 april deelnemen aan een workshop tie-dye met zelfgemaakte verf van planten uit de kasteeltuin.
- Tijdens de paasdagen genoten bezoekers van de presentatie *Flower Power* met Dennis A-Tjak. Kinderen zochten naar het Gouden Ei in de pruimenboomgaard.
- In de maand april ontdekten bezoekers tijdens de rondleidingen *Oost meets West* sporen van het (verre) oosten in het kasteel en gingen de gidsen in op terminologie: wat is het oosten en wat is het westen?
- In de ruim 700 jaar dat het Muiderslot bestaat is het kasteel regelmatig gesloopt, opgelapt, verbouwd, verfraaid en uitgebreid. Van een militair fort en een luxe woonhuis naar het museum dat het nu is. Tijdens de meivakantie van 30 april t/m 8 mei konden bezoekers sporen ontdekken van 700 jaar bouwactiviteiten. Ook bouwden jong en oud mee aan het grootste LEGO® kasteel van Nederland.
- Op 26 mei, Hemelvaartsdag, sprongen bezoekers een gat in de lucht op een luchtkasteel.
- Tijdens Pinksteren gingen bezoekers samen met de Compagnie van Cranenburg terug

naar de middeleeuwen. Er waren 13e-eeuwse ridders, ambachtslieden, vuurspuwers en muzikanten.

- We vierden internationale yogadag én de langste dag van het jaar met een avondopenstelling van de kasteeltuinen. Bezoekers konden picknicken, genieten van het lokale koor Meiden van de Kade en meedoen met gratis workshops yoga.
- Bewegen is belangrijk. Dat zie je terug in diverse publieks- en educatieactiviteiten bij het Muiderslot. Zo vierden kinderen de Nationale Buitenspeeldag op 8 juni met een spellenparcours rondom het kasteel en een spoedcursus *Hoe word ik ridder?*
- Op 24 juni vieren we de verjaardag van Floris de Vijfde, de graaf die het Muiderslot liet bouwen. Er waren rondleidingen en iedereen met de naam Floris kreeg gratis toegang.
- Kinderen konden in de zomervakantie meedoen aan de workshops *Groeten uit het Muiderslot*. Samen met een museumdocent deden ze tijdens een rondleiding inspiratie op over reizen in de geschiedenis. Daarna maakten ze een ansichtkaart van hun gedroomde vakantiebestemming.
- Mede dankzij onze partner Waterschap Amstel, Gooi en Vecht konden bezoekers meedoen aan de SUP tours door de vestinggracht en kregen ze informatie over de eeuwenoude band tussen het Muiderslot en het omringende water.
- Het Muiderslot wordt al ruim 700 jaar omringd door water en is onderdeel van de

Hollandse Waterlinies en van de Stelling van Amsterdam, allebei UNESCO Werelderfgoed. Op 20 en 21 augustus organiseerden we samen met onze partner Waterschap Amstel, Gooi en Vecht een waterweekend met wateractiviteiten, rondleidingen en watersafari's en waterworkshops voor kinderen.

- Houden van wie je wilt. Dat is en was niet altijd even makkelijk. Tijdens verrassende *Liefdestours* in de Pride Week horen deelnemers aan de hand van collectie in het kasteel meer over liefde, lustopwekkende middelen en seksuele voorkeuren in het verleden en gaan bezoekers met elkaar in gesprek.
- Het eerste weekend van september staat traditioneel in het teken van het Pruimenfestival waarin we de oogst uit de tuinen vieren. Bezoekers konden bij verschillende kramen van lokale (zorg-) boerderijen en winkels biologische producten kopen. Lekkernijen met pruimen, een performance door writer in residence Luan Bulashkaj, live muziek en 'niet-te-pruimentours' en tuinsafari's maakten het extra feestelijk.
- De bewoners van het Muiderslot hebben altijd een innige band met dieren gehad. Voor hun plezier (paarden, roofvogels) of als voedsel (eenden, zwanen, vissen). Rondom Dierendag kregen bezoekers tijdens *Dierendagtours* informatie over dieren die leven in en om het kasteel. Ook minder aaibare dieren

als spinnen, vleermuizen en rivierkreeften kwamen aan bod.

- Tijdens de herfstvakantie logeerden de *Ridders van de Hanzecompagnie* een weekend bij het kasteel. In harnassen en met zwaarden zorgden ze voor een hoop spektakel. Op het kasteelterrein was een oude ambachtenmarkt waar onder andere te zien was hoe zwaarden en harnassen gesmeed en kleden geweven werden. En er was live muziek op middeleeuwse instrumenten en eten.
- Op 27 oktober vierden we de 747e verjaardag van Amsterdam. Tijdens gratis instaprondleidingen hoorden bezoekers alles over de historische band tussen Amsterdam en het Muiderslot. Zo ontdekten ze dat de naam 'Kasteel van Amsterdam' niet zo gek is als het lijkt...
- Spookt het echt op het kasteel? In de *Naargeestige Nachttours* op 30 en 31 oktober – het Halloweenweekend – hoorden bezoekers in een donker kasteel welke gasten uit het verleden 's nachts nog wel eens komen rondspoken. Bronnen hiervoor zijn onder andere brieven die P.C. Hooft ontving van vrienden die te gast waren op het Muiderslot.
- Sinterklaas ontving gedurende drie weekenden weer vele blije kinderen in zijn kasteel. Zowel binnen als buiten waren er veel extra activiteiten. Doordeweeks was het Kasteel van Sinterklaas open voor schoolklassen en BSO's. Het was dan rustiger en ook geschikt voor kinderen die een prikkelarm bezoek wilden brengen.

Historische tastings

Eten is ontmoeten. Zo ook in Muiden. Er kleeft een fantastische culinaire geschiedenis aan het kasteel. Hoe kookten ze vroeger en wat aten ze? In hoeverre werd de historische kruidentuin van het Muiderslot betrokken bij de slotkeuken?

Tijdens tweewekelijkse, historische *tastings* nam de kasteelkok en historicus deelnemers mee naar de middeleeuwen en de 17e eeuw aan de hand van smaken en de verhalen erachter. Bezoekers leerden de geschiedenis kennen aan de hand van een proeverij die ieder seizoen werd aangepast met onder andere producten uit de kasteeltuinen.

Tuinsafari's

Een grote hit onder kinderen. Op zoek naar planten, bloemen, insecten, waterbeestjes en andere dieren. Gewapend met een schepnet, insectenpotje en vergrootglas gingen kinderen tussen 6 en 12 jaar in de zomer onder begeleiding op ontdekkingsstocht over de vestingwallen van het Muiderslot. Om zo spelenderwijs te leren en ontdekken over de groene geschiedenis van het Muiderslot.

Mindful Muiderslot

In deze drukke tijden gaven we aandacht aan positiviteit, kracht en ontspanning. Dit deden we tijdens een maandelijkse clinic waarin yoga, mindfulness en geschiedenis elkaar ontmoeten. Ruim 700 jaar geleden werd het Muiderslot gebouwd als ondoordringbare

vesting waar de vijand buiten de deur gehouden moest worden. En juist dat is een overeenkomst met de aloude filosofie van yoga. Met yoga maak je je immers sterk. Door verschillende lichaamshoudingen en ademhalingstechnieken te oefenen, door gezond te eten en je bewust te zijn van je gedrag, vergroot je je lichamelijke, mentale en spirituele kracht, balans en flexibiliteit. Deze workshops voorzien duidelijk in een behoefte. Ze werden gecombineerd met een kasteeltour waarin wordt ingegaan op kracht, filosofie en spiritualiteit in relatie tot het Muiderslot.

Pop-up restaurant De Maaltuin

In een zomer- en wintereditie van [pop-up restaurant de Maaltuin](#) konden bezoekers naar het Muiderslot voor een culinaire ervaring vol verhalen. Bezoekers konden thema's uit de rijke geschiedenis van het Muiderslot proeven en beleven tijdens een ontdekkingsstocht door de verschillende ruimtes in het kasteel en in de tuinen. Tijdens de zomereditie stond het thema Water en tijdens de wintereditie het thema Muiderkring centraal. Een avond vol eten, drinken, historische verhalen en livemuziek. Met deze activiteit bereiken we een nieuw publiek: jonger, stads en op zoek naar beleving op een bijzondere plek. In 2022 brachten 3785 gasten een bezoek aan deze avonden.

History by night: kamperen in de kasteeltuin

Wegens het succes van de vorige edities (ontstaan in coronajaar 2020) boden we in de zomer van 2022 opnieuw de mogelijkheid om te kamperen in de kasteeltuinen. Met dit concept beleven bezoekers het kasteel en de geschiedenis op een heel andere manier. Na sluitingstijd van het museum ontvingen we de kampeerders. Met een welkomstdrankje en een rijk gevulde picknickmand streken ze neer in de kasteeltuinen. Daarna kregen ze een avondtour door het verlaten kasteel. De avond werd afgesloten met kasteelverhalen rond het kampvuur. De volgende ochtend wachtte een kasteelontbijt en voor de liefhebbers een verfrissende duik in de Vecht. In totaal ontvingen we 397 kampeerders die zeer enthousiast waren over deze unieke ervaring.

2. Bezoekers

Het Muiderslot heeft zowel online als offline een breed publiek bereikt. Digitaal aanbod is inmiddels niet meer weg te denken. In 2022 is er overgestapt op een nieuw online reserveringssysteem voor publiek. Ook was er weer veel activiteit op onze sociale media kanalen en groeide het aantal volgers gestaag. Het aantal fysieke bezoeken in 2022 aan het museum bedroeg 150.152. Dat is 97% van het aantal bezoekers uit ons topjaar 2019. Daarmee zijn we bijna terug op het niveau van 2019, het laatste jaar voor de coronapandemie. We zijn er trots op en blij mee dat we relatief snel herstelden van de coronapandemie. De gevolgen van corona zijn nog zichtbaar in een lager aantal buitenlandse bezoekers. Ook was het schoolbezoek nog niet terug op het niveau van voor de coronacrisis.

Resultaten 2022

bezoekers totaal: 150.152

141.511	betalende bezoekers
8.641	bezoekers met gratis toegang
8.560	scholieren
16.982	bezoekers uit het buitenland
49.212	bezoekers met een Museumkaart
7.364	bezoekers met een Vriendenloterij VIP-kaart
249	podiumbezoekers regulier
6.423	bezoekers HooftPodium
5.016	bezoekers locatieverhuur
3.785	bezoekers pop-up restaurant De Maaltuin/ SterkWater

Strategische merkanalyse Muiderslot

De naamsbekendheid van het Muiderslot groeit. Van Nederlandse culturele organisaties is de naamsbekendheid in 2022 onderzocht in het Cultuursector Merkenonderzoek. Het onderzoek is een representatieve steekproef onder de totale bevolking in Nederland boven 18 jaar, dus niet alleen onder cultuurbezoekers. Het onderzoek is ontwikkeld door de Universiteit van Amsterdam en Hendrik Beerda Brand Consultancy. Dit jaar is het onderzoek fors uitgebreid en het monitort nu de 150 spontaan bekendste cultuurorganisaties in detail (musea, theaters, muziek- en dansgezelschappen, filmhuizen). In deze overall lijst staat het Muiderslot op plek 29. In de lijst met bekendste musea, staat het Muiderslot op plek 11. Het is voor het eerst dat het Muiderslot op de ranglijst voorkomt. Eerder lukte dit niet wegens een te lage spontane naamsbekendheid.

Binnenlandse bezoekers

We boden randprogramma's aan met verschillende thema's en voor alle leeftijden. Er waren (kortings-)acties, bijvoorbeeld met de Vriendenloterij, ANWB, Tripper en de Stadspas Amsterdam.

Buitenlandse bezoekers

De jaarlijks gestage stijging van het aantal buitenlandse bezoekers is gestopt sinds de coronapandemie. Het buitenlandse bezoek blijft achter, hoewel er over de hele linie in de tweede helft van 2022 een groei zichtbaar was in Amsterdam. Online Travel Agencies als Tiqets en GetYourGuide wisten de buitenlandse toerist nog steeds goed te vinden. Ook de cijfers van de IAmsterdam Card en de Go City Pass vertoonden groei, voornamelijk in de zomervakantie. In de zomer organiseerde Amsterdam & Partners in opdracht van Visit Gooi & Vecht een persreis in de regio waarbij ook het Muiderslot op het programma stond. De resultaten van de persreis en van de eerste campagne Visit Gooi & Vecht werden in november besproken tijdens de eerste netwerkbijeenkomst. Begin oktober organiseerde het NBTC in samenwerking met RBT (Regionaal Bureau Toerisme) Heuvelrug & Vallei een persreis gericht op kastelen. Ook het Muiderslot werd bezocht. Tevens participeerde het Muiderslot dit najaar in een kastelencampagne van NBTC, gericht op de Duitse en Vlaamse toeristische markt. In totaal bezochten 16.982 buitenlandse gasten het Muiderslot. De top 3 van buitenlandse bezoekers bestond in 2022 uit 1. Duitsland, 2. Verenigde Staten en 3. Frankrijk.

Waardering van bezoekers

Uit het doorlopend bezoekersonderzoek van Hendrik Beerda Consultancy bleek dat in 2022 de gemiddelde verblijfsduur 149,2 minuten was. Dat was gelijk aan andere middelgrote kastelen (149 minuten). Zo'n 59% van de bezoekers bezocht het Muiderslot voor het eerst. De meeste bezoekers kwamen uit de provincie Noord-Holland. Slechts 5% van de bezoekers kwam alleen, bijna iedereen kwam met partner, gezin, familie of vrienden. Bezoekers waardeerden het totale bezoek met het rapportcijfer 8,4. Dit was een lichte stijging ten opzichte van 2021 toen we een 8,1 scoorden. De georganiseerde rondleidingen, tours en de vaste collectie werden het best beoordeeld.

Prijzen

Het Muiderslot viel in 2022 diverse keren in de prijzen.

- In augustus waren we de trotse winnaar van een Travelers' Choice Award van Tripadvisor. Het Muiderslot behoort hiermee tot de top 10% attracties wereldwijd. We zijn ontzettend blij met de goede beoordeling door deze internationale website, waarop deelnemers hun beoordelingen en foto's van steden en bezienswaardigheden toevoegen.
- De museuminspecteurs van Museumkids beoordeelden hun bezoek aan het Muiderslot dit jaar met een 8,8. Daarmee

zijn we ook voor 2023 weer uitgeroepen tot 'Kidsproof' museum waar we natuurlijk heel trots op zijn. De jonge museuminspecteurs zijn immers de bezoekers van de toekomst.

- In november werd medewerker inclusie & toegankelijkheid Nitish Sudhir Soundalgekar finalist voor de [Monumentalentprijs](#). Hij werd geprezen voor alle activiteiten die hij bij het Muiderslot uitvoerde op gebied van [toegankelijkheid](#). Hij won de tweede prijs.

Website

In 2022 bezochten 310.523 gebruikers de website muiderslot.nl met in totaal 430.722 sessies. Gemiddeld brachten ze 2 minuten 16 seconden door op onze website en bekeken ze 1.708.467 pagina's. Het aantal websitebezoekers is toegenomen vergeleken met 2021, zo'n 50.000 meer. Dat verschil kwam door de periode 25-02-2021 t/m 12-05-2021 toen het museum dicht was. Daarnaast was december een goede maand qua website bezoek (en fysiek bezoek, want dat hangt samen). Dit jaar is een nieuw ticketsysteem geïmplementeerd, waardoor de klantreis om een kaartje te kopen via de website veranderde. Er is hard gewerkt aan optimalisatie van de klantreis en het gebruiksgemak van de website.

Webshop

De producten uit de online webwinkel muiderslot.nl/webshop zijn toegevoegd aan de webshops van Facebook en Instagram. Daarmee is de webshop gepromoot, bijvoorbeeld met een Valentijns pakket in februari. De omzet in de fysieke museumshop blijft vooralsnog flink hoger dan die van de webshop. De webshop zien we dan ook vooral een extra service aan publiek.

Sociale media

Het aantal abonnees op onze digitale nieuwsbrief stond eind 2022 op 6.108: een groei van ruim 1.350 abonnees in een jaar tijd. Abonnees ontvingen de nieuwsbrief met o.a. nieuws over onze (online) activiteiten negen keer in hun mailbox. Ook konden geïnteresseerden ons nieuws volgen via Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter. De groei in volgers en interactie sinds 2020 blijft een trend, ondanks veranderende algoritmen die organisch bereik steeds moeilijker maken. Eind 2022 was het aantal Facebook volgers bijna 9.000, (1000 meer dan eind 2021). Op Instagram waren dat er ruim 4.800 (800 meer dan eind 2021). Op LinkedIn stond de teller eind 2022 op 1.431 volgers (een groei van bijna 500). Op Twitter bleef het aantal volgers al jaren ongeveer gelijk, ruim 3.500.

Het Muiderslot in de pers

Het Muiderslot kreeg zeer regelmatig aandacht op radio en tv en in kranten en tijdschriften. Vaak was het onderwerp het kasteel, de historische tuinen en tijdelijke activiteiten of presentaties. Zo kwamen de fotopresentaties Flower Power met Dennis A-Tjak en Oesters en Citroenen uitgebreid in de pers. Ook 'Muiderslot Onder Water' trok ook de aandacht van de media. Evenals de ijsbaan bij het Winterkasteel die na de lockdown aan het begin van het jaar in de belangstelling stond. Het populaire NPO geschiedenisprogramma 'Het verhaal van Nederland' met bijbehorende podwalk zorgde ook voor veel publiciteit. Wanneer in juli de aanhoudende droogte zorgde voor problemen op het gebied van watermanagement in de regio plaatste het Waterschap noodpompen bij de Stenen Beer, achter het kasteel. Ook dit zorgde voor de nodige media-aandacht. Het kamperen in de kasteeltuin en de samenwerking met pop-up restaurant de Maaltuin kwamen regelmatig in het nieuws. Op de valreep van 2022 verscheen in de Gooi- en Eemlander een groot artikel over de snerttours waarmee het Muiderslot het jaar afsloot. Ook het bouwen van het grootste LEGO® kasteel van Nederland trok de aandacht van de pers.

3. Educatie

Het Muiderslot is een plek van verwondering en reflectie. Een plek die je uitdaagt meer van jezelf, de ander en de wereld van nu te ontdekken. We bieden verschillende educatieve programma's aan voor onderwijs, individuele bezoekers en groepen, in samenwerking met externe partners, het onderwijs of kinderen. Leren kijken, het aanleren van een kritische houding en open staan ten aanzien van geschiedenis en elkaar staan centraal. De programma's gaan over meer dan alleen geschiedenis en kunst, ook burgerschap, filosofie, natuur en duurzaamheid komen aan bod. Werkvormen die naast gesprek worden toegepast zijn theater, beweging en spel. Programma's zijn zoveel mogelijk interactief, prikkelen de zintuigen en stimuleren beweging.

ONDERWIJS

Vanaf maart 2022 vervielen de laatste coronamaatregelen en kwam het schoolbezoek langzaam op gang. De scholen hadden hun focus in de eerste periode voornamelijk op het inhalen van het reguliere onderwijs. We zijn blij dat ze daarnaast ruimte en tijd gevonden hebben om het Muiderslot te bezoeken. In 2022 ontvingen we 8.560 leerlingen.

Primair onderwijs

We boden interactieve thematische rondleidingen en voor grote groepen het programma *Reis door de Riddertijd* aan. In alle programma's komen geschiedenis en actualiteit samen. Door de interactieve en zintuiglijke manier van werken kunnen kinderen die minder makkelijk leren, de taal minder goed spreken of snel afgeleid zijn de lessen goed volgen en beleven ze er veel plezier aan. Beweging is een belangrijk thema en integreren we zoveel mogelijk. Op 8 juni sloten wij bijvoorbeeld aan bij de nationale buitenspeeldag. 109 leerlingen uit de regio kwamen die dag spelen, sporten en bewegen.

Vanaf half november logeerde Sinterklaas in het Muiderslot. Op speelse wijze ontdekten de kinderen van groep 1 t/m 4 de geschiedenis van het kasteel, terwijl Sinterklaas hen digitaal op schermen meenam in zijn verhaal. Ook was het in 2022 mogelijk om tijdens speciale schoolprogramma's aan te sluiten op de onderwerpen van de verschillende exposities.

Groen educatie: schooltuinen

De groene geschiedenis van het Muiderslot heeft na verschillende pilots afgelopen jaren

in 2022 een permanente vorm gekregen in het educatieaanbod voor primair onderwijs. In het schooltuinenprogramma zaaiden, wieden en oogsten leerlingen uit groep 6 (vergeten) groenten en kruiden en leerden ze wat er vroeger zoal gegeten werd in het kasteel. Een tour door de kasteelruimten en langs kunt- en gebruiksvoorwerpen is onderdeel van het programma. Het project werd afgesloten met een kookles en een feestelijke maaltijd in de kasteeltuinen onder leiding van de kasteelkok en de schoolkok.

Juniorgidsen

Rondleidingen gegeven door scholieren: de juniorgidsen van het Muiderslot zijn inmiddels een begrip. Groep 8 startte voor de zomervakantie met ons succesvolle programma Juniorgidsen waarin leerlingen van scholen in de regio bezoekers rondleiden. De juniorgidsen worden hiervoor speciaal opgeleid en getraind. Het programma is theateraard en past binnen de geest van het Muiderslot als oudste podium van Nederland én als plek waar participatie van publiek onderdeel is van de programmering. Binnen de samenwerking met de Jozefschool uit Muiden bouwen we het programma verder uit en uiteindelijk werken we toe naar een lijn

waarin de leerlingen van groep 5 t/m 8 elk jaar op het slot zijn en als echte kenners van het Muiderslot hun school verlaten.

Voorgezet onderwijs: poëzieproject Kasteeljuweel

Leerlingen van het voorgezet onderwijs namen in 2022 deel aan het poëzieproject *Kasteeljuweel* dat we samen met het Huis van Gedichten maken. Een laagdrempelig en uitdagend programma waarin leerlingen dit jaar aan de slag gingen met het thema *Vrijheid*. Ze leerden verschillende vormen van poëzie kennen: naast de klassieke vormen, ook rap en spoken word. Tijdens een tour door het kasteel gingen ze onder leiding van een museumdocent in gesprek over vrijheid en onvrijheid. Actualiteit en persoonlijke ervaringen vormden de basis voor de gedichten die ze daarna onder leiding van een poëziedocent schreven. Omdat de coronamaatregelen nog maar net waren beëindigd, kozen we ervoor om dit jaar geen grootschalige gezamenlijke afsluiting te organiseren.

Samenwerking studenten ROC

Het Muiderslot heeft een duurzame samenwerking met het ROC Hilversum. Het Muiderslot zet actief in op meerdere langere en meerjarige samenwerkingen om zo optimaal met partijen te kunnen verdiepen en groeien. Studenten onderwijsondersteuning organiseren in

het kader van het vak *Levensecht leren* vier keer per jaar een creatief ROC-atelier in het Muiderslot. Dit jaar werd vanwege de nasleep van de coronamaatregelen slechts één atelier georganiseerd.

Cultuureducatie met Kwaliteit 3 (CmK3)

In 2021 is het Muiderslot gestart als projectleider CmK3 om scholen in de gemeente Gooise Meren te ondersteunen bij het vormgeven van hun cultuuronderwijs en het te verankeren in het curriculum. Dit doen we samen met Plein C, het netwerk- en expertisecentrum op het gebied van cultuureducatie in Noord- Holland. Met Museum Singer Laren hebben we een projectleider aangesteld om de regeling uit te voeren. Vanwege de hoge werkdruk in het onderwijs is in 2022 tijd en aandacht geïnvesteerd om cultuurcoördinatoren (icc-ers) op de scholen te ondersteunen en het netwerk te versterken. We organiseerden onder andere een Kunstcafé, een Kennisatelier en een workshop Visual Thinking Strategy en MURAL voor icc-ers van scholen en voor culturele instellingen in de regio, variërend van musea, muziekscholen tot filmhuizen. Ook is het voor scholen mogelijk om binnen de regeling een partnerschap aan te gaan met een lokale culturele instelling om samen vorm te geven aan betekenisvol cultuuronderwijs. Zo zijn het Muiderslot en de Jozefschool als partners gestart en werken we samen aan

een vakoverstijgend project rondom cultuur, erfgoed, groen en gezonde voeding.

PUBLIEKSBEGELEIDING EN FAMILIES

De publieksprogrammering zag er als gevolg van de nasleep van de pandemie in de eerste maanden van 2022 anders uit dan gepland, maar gelukkig kon in de loop van het jaar weer op volle toeren worden gedraaid. Bij het publiek bleek de behoefte en interesse voor met name combinaties van museumbezoek met een (thematische of creatieve) workshop of evenement populair.

Creatieve workshops

Regelmatig waren er creatieve workshop in het Atelier op Zolder of in de tuinen voor kinderen tussen 6 en 12 jaar. Zij gingen aan de slag met een thema dat past bij het Muiderslot. Samen met de museumdocent van het Muiderslot bezochten ze ook het kasteel en de tuinen. Enkele voorbeelden van workshops:

- Workshop *Tie-dyen*. Kinderen gingen in de historische tuinen op zoek naar verfkruiden en konden daarna met natuurlijke verf een t-shirt tie-dyen (een hedendaagse vorm van batik).
- Worden wat je wil! Een creatieve workshop over allerlei beroepen in en rond het Muiderslot. Deze workshop vond plaats in het kader van de *Kinderboekenweek 2022*.
- *Tekenen in de tuinen*: beter leren kijken en de vergeten groeten, bloemen en planten tekenen uit de kasteeltuin. Een

populaire activiteit voor zowel kinderen als volwassenen.

- Waarom lopen we tijdens Sint Maarten eigenlijk rond met een lampion? Kinderen kwamen het te weten tijdens de rondleiding en workshop *Knollen hollen*. Ze gingen naar huis met hun eigen lampion, gemaakt van een winters knolgewas.
- Wat is jouw lievelingseten? En kun je dat – behalve opeten – ook schilderen? Dat was de opdracht bij de workshop *Maak een modern stillevens* in december.

Kinderfeestjes

Op de woensdag- en vrijdagmiddagen en in het weekend werden er regelmatig kinderfeestjes geboekt. Tijdens het feestprogramma Het betoverde kasteel gingen in totaal 372 kinderen mee op ontdekkingstocht in het Muiderslot en wisten ze uiteindelijk de oplossing voor het raadsel te ontrafelen.

Zomervakantieprogrammering

In de zomervakantie pakten we uit met verschillende activiteiten. Wie wat meer verdieping zocht, kon deelnemen aan rondleidingen, zoals de tuintour, de hoogtepuntentour of de sup-tour over de vestinggracht (zie ook hoofdstuk 1). Kinderen konden meedoen met speciale vakantiewerkshops. Hadden mensen vroeger eigenlijk ook vakantie? Gingen ze dan op reis?

Hoe reisden ze en hoe namen ze spullen mee? Kinderen kregen het te horen tijdens een rondleiding door het kasteel en schilderden daarna een ansichtkaart van hun favoriete vakantiebestemming.

Groene zomerschool Muiderslot & Fit Food Festival

We hebben de ambitie om naast geschiedenis, kunst en burgerschapsonderwijs meer aandacht te besteden aan natuureducatie en duurzaamheidsonderwijs. Dat doen we samen met Fawaka Ondernemersschool. Eind juli organiseerden we gezamenlijk de Muiderslot Zomerschool voor kinderen tussen 8 en 12 jaar. De deelnemers gingen op zoek naar eetbare planten en kruiden met de tuinconservator, leerden van alles over gezond eten en kookten met een chef-kok. Als afsluiting organiseerden de kinderen het Fit Food Festival, waarin iedereen kon komen proeven van alle lekkers dat ze zelf maakten. De zomerschool is primair bestemd voor kinderen uit gezinnen met weinig leefgeld voor wie museumbezoek niet vanzelfsprekend is. Via onze sociale partner Versa Welzijn bereikten we kinderen uit deze gezinnen.

Audiotours

Er zijn vier nieuwe audiotours ontwikkeld die we aanbieden naast de (10-talige) audiotours door de Riddertroute en de Torenroute:

- *Flower Power*: een audiotour over de bloemenpresentatie van fotograaf Dennis A-Tjak, die in het voorjaar in het kasteel te zien was.
- *Oesters en Citroenen*: kunstenaar Louise te Poele sprak zelf de audiotour in over haar presentatie van hedendaagse fotostilleven. Zij combineerde persoonlijke verhalen met collectie van het Muiderslot en natuurlijk haar eigen stilleven.
- *Watertour*: ter gelegenheid van Muiderslot onder water is een speciale water audiotour gemaakt langs collectie in het kasteel over de rol van het water in en om het Muiderslot door de eeuwen heen.
- Bij de presentatie *Winterkasteel* is de audiotour met informatie, verhalen, muziek, geluiden en wetenswaardigheden over de wintertijd van vroeger aangepast en geactualiseerd.

Ruim twee derde van de bezoekers maakte gebruik van de audiotour. Ze vinden de informatie duidelijk en toegankelijk en gaven aan dat ze op deze manier meer te weten zijn gekomen. Het Muiderslot werkt met verschillende toegankelijkheidsadviseur met een licht verstandelijke beperking die adviseren of taalgebruik in verschillende tours goed te begrijpen is.

PARTICIPATIE & MAATSCHAPPELIJKE ROL

Het Muiderslot wil een ontmoetingsplek zijn en besteed in (educatieve) activiteiten aandacht aan participatie van mensen voor wie een museumbezoek niet vanzelfsprekend is. Bijvoorbeeld mensen met een fysieke of verstandelijke beperking, ouderen of mensen die zich eenzaam voelen, maar wel graag met anderen op pad willen. Hieraan werken we samen met sociale maatschappelijke partners en natuurlijk met ervaringsdeskundigen zelf.

Sense the Castle

Met het project *Sense the Castle* wonnen we de tweede RAAK Stimuleringsprijs 2021 ter waarde van 20.000 euro. Met dit geld hebben we in 2022 een bronzen maquette gerealiseerd waarmee het Muiderslot, inclusief tuinen en water, ook gevoeld worden. Input vormde adviezen en gesprekken met verschillende mensen met een visuele beperking. Dankzij de RAAK Stimuleringsprijs hebben we ook poppen in yoga-houdingen laten maken zodat mensen met visuele beperkingen ook mee kunnen doen aan onze yoga sessies. Verder kwamen er bezoekers met een visuele beperking voor het programma *Aanraken verplicht* waarin ze een zintuigelijke beleving konden ervaren door het kasteel en de tuinen. In de *Week van de Toegankelijkheid* organiseerde het Muiderslot verschillende activiteiten en trad

de blind geboren pianist Bert van den Brink op in de Ridderzaal. We zijn Stichting KUBES dankbaar voor hun waardevolle adviezen.

Actieve toegankelijkheidsadviseurs

We hebben sinds 2021 een samenwerkingsovereenkomst met Vereniging LFB, de landelijke belangenorganisatie door en voor mensen met een verstandelijke beperking. Deze mensen met een licht verstandelijke beperking of autisme zijn onze vaste toegankelijkheidsadviseurs die ons gevraagd en ongevraagd adviseren en helpen om onze producten te verbeteren (bijvoorbeeld audiotours, rondleidingen, website, zaalteksten en bewegwijzering). Ze verzorgden voor onze medewerkers sessies over prikkelarm museumbezoek waaruit mooie ideeën kwamen hoe mensen met mentale kwetsbaarheden of ziektes een rustig museumbezoek kunnen

beleven. Ook gaven ze medewerkers de workshop Duidelijke Taal waarin zij optraden als taalpolitie. Tijdens de Week van de Toegankelijkheid in oktober hebben we ze getraind om museumgids te worden. Ze stonden op hun favoriete plekken in het kasteel en vertelden onze bezoekers in eenvoudige taal over hun verbinding met die plekken. We hebben ook de nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied, de horeca en de winkel met hen getest.

Ouderen

Het Muiderslot is ook actief buiten de kasteelmuren. Zo gaven we interactieve lezingen bij de lokale bibliotheek Gooi en Meer voor oudere mensen uit de buurt over de geschiedenis, activiteiten, tuinen en nieuwe ontwikkelingen van het Muiderslot. Tijdens rondleidingen voor senioren bleek dat interacties, herinneringen delen en verhalen doorgeven belangrijk is. Het Muiderslot heeft potentie om generaties te verbinden en zo kennis over te dragen.

Verbinden

Vanuit onze maatschappelijke opdracht en betrokkenheid vinden we het belangrijk om ons in te zetten tegen eenzaamheid, een groeiend maatschappelijk probleem. Daarom is het Muiderslot een meerjarige samenwerking aangegaan met de Stichting Maatjesproject Gooi en Vechtstreek. Via hun achterban bereiken we mensen uit Gooise Meren en omstreken die graag eens iets met iemand ondernemen en daar wat hulp bij kunnen gebruiken. Na het succes van *Reconnected @Muiderslot 2021* organiseerden we in 2022 *Reconnected Returns* met workshops verspreid over vier dagen in de zomer om zo meer te weten te komen over kasteel en tuinen, maar zeker ook om anderen te ontmoeten. We nodigden mensen uit voor een interactieve en intergenerationele beleving, niet alleen op

het Muiderslot maar ook buiten de muren.

Beter toegankelijk

Het kasteel is (nog) moeilijk toegankelijk voor mensen met fysieke beperkingen. Daarom maken we steeds optimaler gebruik van ons buitenterrein. Mensen die gebruik maken van een rolstoel of een rollator konden deelnemen aan activiteiten buiten het kasteel. Daarnaast organiseerden we een interactieve lezing op locatie bij zorggroepen. We kregen talloze waardevolle adviezen van Platform Gooise Meren Toegankelijk!? hoe we verschillende delen van het Muiderslot toegankelijker kunnen maken voor deze doelgroep.

In 2022 zijn we begonnen met het project Toegankelijk Muiderslot. Werkzaamheden zijn gestart op het buitenterrein om een rolstoeltoegankelijk wandelpad te realiseren over de gehele vestingwal, een inclusieve natuurspeeltuin te maken waar ook kinderen die slecht ter been zijn of in een rolstoel zitten gewoon mee kunnen spelen, een toegankelijke kassa en een belevingsroute te ontwikkelen waar natuur- kunst en recreatie elkaar raken. In 2023 hopen wij deze onderdelen uit het project afgerond op te leveren.

Ontmoetingsplek

Het Muiderslot wil een ontmoetingsplek

zijn waar (onverwachte) gesprekken ontstaan en meerdere perspectieven worden belicht. In dat kader organiseerden we het Vrijheidsdiner op 5 mei 2022. Samen met de gemeente Gooise Meren, Versa Welzijn, Meldpunt Discriminatie Gooi & Vechtstreek en Herstelnetwerk Gooi & Vechtstreek. Tijdens dit diner werden gerechten bereid uit Syrië, Indonesië, Eritrea en Nederland en bewoners van Gooise Meren kwamen zo aan tafel met elkaar in gesprek. We hebben Guus Kroon van Stichting Halifax Monument Muiden uitgenodigd om over de geschiedenis van Muiden op 5 mei 1945 te vertellen; en daarnaast ook een Oekraïense zangeres, aangezien de achtergrond van de oorlog in Oekraïne uitgenodigd.

Tijdens de Week van Lezen en Schrijven organiseerden we een Taalcafé voor mensen die Nederlands als tweede taal oefenen samen met onze sociale partner bibliotheek Gooi en Meer.

In juni kwam een aantal mensen van de boeddhistische tempel He Hua Fu Guang Shan in Zeedijk te Amsterdam langs. Naast een rondleiding met een focus op spiritualiteit & natuur en vegetarische lunch hebben we goede discussies gevoerd over de verbindingen tussen het boeddhisme en een Nederlandse monumentale locatie. Voor ons collectieproject Art of Connecting verzamelden we alle ervaringen en input en voegden alle nieuwe perspectieven aan het project toe.

4. Collectie

Beheren, onderzoeken en presenteren van de collectie is een belangrijke taak van het museum. We brengen onze bezoekers in aanraking met de verhalen achter de objecten en het groene erfgoed, verteld vanuit verschillende invalshoeken en voor én door allerlei verschillende mensen. Veel mensen hebben immers kennis die waardevol is voor een breed perspectief op het Muiderslot. Dat kan (kunst-)historische kennis zijn, maar ook kennis over culinaire geschiedenis, duurzaamheid, ecologie, voedsel of waterbeheer.

Samenstelling van de collectie

De collectie van Rijksmuseum Muiderslot is zeer divers. Allereerst is er uiteraard het kasteel zelf; het topstuk van de collectie, en de kunst- en gebruiksvoorwerpen. Daarnaast zijn ook de kasteeltuinen en de bijbehorende bloemen, groenten, kruiden, planten en vruchten sinds 2020 onderdeel van de (groene) collectie. Het Muiderslot heeft daarom een ecooloog, een tuinconservator en een conservator groen & duurzaamheid die ondersteunen om het groene erfgoed te ontsluiten en onderzoeken. De materiële collectie bestaat onder andere uit schilderijen, beeldhouwwerken, tekeningen, prenten, wapens, wapentuig, meubels,

gebruiksvoorwerpen, huishoudelijke artikelen, boeken en documenten. Een deel van deze collectie is eigen bezit van Stichting Rijksmuseum Muiderslot, deels aangekocht door 'Stichting De Commissie van 1882 voor de inwendige restauratie van het Muiderslot' en deels in (langdurig) bruikleen

van andere musea. De verschillende collecties zijn met elkaar en de geschiedenis van het Muiderslot verbonden. We presenteren ze als ensemble en in context aan publiek. Verhalen van de groene collectie komen samen met verhalen rond de collectie kunst- en gebruiksvoorwerpen in het kasteel.

Art of Connecting

Een innovatief collectie- en onderzoeksproject waaraan hard wordt gewerkt is *Art of Connecting*. We willen onze collectie-informatie zoveel mogelijk ontsluiten en vrij beschikbaar stellen via linked open data (LOD). Daarnaast is het groene erfgoed benoemd tot collectie en ingevoerd in het (planten)registratiesysteem IrisBG. Het project heeft enerzijds een technische component en anderzijds een inhoudelijke met het verrijken, verdiepen en contextualiseren van de collecties. Verbindingen worden gelegd tussen kasteel, de museale collectie, het groene erfgoed, de omgeving, het publiek en andere erfgoedinstellingen. Dat doen we sinds 2020 samen met onder andere Digitaal Erfgoed Nederland. De digitale database is op 11 oktober 2022 internationaal gepresenteerd tijdens de [MuseumNext Digital Collections Summit](#) door onze collectieconservator.

Het ontwikkelen van een eigen database heeft voor nieuwe inzichten gezorgd in onze informatiestructuren en (online) collectieontsluiting- en presentatie. Met deze kennis zijn we in 2022 de tweede fase van het project gestart, waarin de focus ligt op het vertalen van de LOD-verbindingen naar het publiek; met extra aandacht voor relevantie en (her)gebruik. Hiervoor zijn we vooral achter de schermen bezig geweest met het onderzoeken en aanvullen van onze collectiedata. Op deze manier hopen we binnenkort nieuwe verhalen en invalshoeken met het publiek te kunnen delen. Het project *Art of Connecting* komt tot stand dankzij een bijdrage van het Mondriaan Fonds.

Groene collectie

De tuinen van het Muiderslot bestaan uit de Warmoeshof, een groentetuin vol (vergeten) groenten, en de Kruidhof, met keukenkruiden, verfplanten, geneeskrachtige planten en sierplanten. De tuinen hebben de bewoners van het kasteel altijd voorzien van planten, groente en kruiden en zijn onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van het kasteel en de leefwijze van de bewoners. Bezoekers ervaren die geschiedenis door er rond te dwalen, de audiotour te beluisteren, mee te gaan met een museumdocent of mee te doen met workshops en activiteiten. In de kweektuinen van het kasteel zijn in 2022 twee tuinkassen geplaatst voor tropische planten en opkweken van stekjes. Daarnaast hebben we een nieuwe werkschuur gebouwd

met een groen dak van sedumplanten. Wij werken zowel inhoudelijk als praktisch nauw samen met partner Erfgoedhovenier Hoefakker, kenners op het gebied van historisch groen erfgoed. In 2022 zijn zij door Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg hiervoor ERM-gecertificeerd.

In 2022 hebben we de digitale database voor de collectie planten, Iris BG, verder aangevuld. Bij bijna alle planten staan nu verschillende foto's per seizoen en een GPS-locatie. Daarnaast is inhoudelijke informatie over de planten vastgelegd in een database. Het compleet maken van informatie over de planten is de basis voor het project dat we begin 2023 uitvoeren: het realiseren van nieuwe tekstborden, een audiotour en naambordjes per plant.

Co-creators

Als culturele instelling verbinden we ons met groepen en individuen in de samenleving die ons adviseren en van input voorzien, zich mede-eigenaar voelen en als co-creators functioneren. Zo werken we samen met (amateur) deskundigen, liefhebbers en geïnteresseerden met diverse achtergronden en kennisgebieden om onze collectie beter te ontsluiten. We zoeken samenwerkingen waarin verschillen worden herkend, gewaardeerd en benut. Daarbij koppelen we verschillende expertisegebieden en kennis aan elkaar en dagen we elkaar uit om

informatie en kennis op nieuwe manieren te presenteren. Een mooi voorbeeld is de totstandkoming van de podcastreeks *Muiderslot tussen je oren* (2021 en 2022).

Podcastreeks Muiderslot tussen je oren

Begin 2022 is de podcastreeks '[Muiderslot tussen je oren](#)' afgerond met de reeks over de kasteeltuinen. In 20 afleveringen maken luisteraars kennis met verschillende gasten: van een historicus en kok tot een historisch 'pornologe' en van een operazanger tot een tuinman. Alle afleveringen zijn te beluisteren via Spotify of Apple podcast. De podcast serie is verdeeld over 4 thema's: kasteel & collectie, podium, water en tuinen. De podcast is gekoppeld aan collectiestukken. Doven en slechthorenden kunnen van elke aflevering de tekst downloaden via muiderslot.nl. 'Muiderslot tussen je oren' is geproduceerd door Goeie Ouwe Koeien en kwam tot stand met financiële bijdragen van het Fonds voor Cultuurparticipatie, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Stichting De Commissie sinds 1882.

Collectie(ver)kenners

Door verschillende ogen naar collectie kijken. Binnen het programma [Collectie\(ver\)kenners](#) dat in 2021 is ontwikkeld, werkten we ook in 2022 met een diverse groep (young) professionals die een podium krijgen om vanuit hun eigen expertisegebied en perspectief onze collectie te onderzoeken en te verrijken. Ze delen hun inzichten,

ervaringen en passie voor voorwerpen uit onze collectie op een toegankelijke manier via workshops, lezingen, tours of via podcasts of filmpjes die verspreid worden via social media. Een expert vanuit het Waterschap vertelt bijvoorbeeld over de jaarlijkse vismigratie in de Vecht, die langs het Muiderslot trekt. Voor een verdere uitbreiding van de reeks in 2023 is in het najaar van 2022 een donatie ontvangen van Stichting De Commissie sinds 1882. We hebben de planning en opnames voor de nieuwe reeks gemaakt. Alle afleveringen zijn terug te vinden op de [website van het Muiderslot](#) en op YouTube.

Collectiesamenwerking Reinwardt Academie en Gooi & Vechtstreek

In 2022 heeft het Muiderslot samengewerkt met andere musea in de regio Gooi & Vecht en met de Reinwardt Academie. Studenten van de Reinwardt Academie kregen de opdracht om in groepsverband een collectiehulpverleningsplan (CHV) te schrijven voor een specifiek museum in de regio Gooi & Vecht. Op het Muiderslot was er een afsluitend symposium voor de studenten waarbij ze hun resultaten en aanbevelingen presenteren voor hun docenten en voor medewerkers van de specifieke musea. Tijdens deze sessie was er een interessante uitwisseling tussen museumprofessionals en studenten, die de volgende generatie museumprofessionals vormen. Bevindingen van deze sessie zijn verwerkt in het CHV-plan van het Muiderslot.

Bruikleen in the spotlight

Van 12 oktober 2022 tot en met 23 januari 2023 waren twee bijzondere schilderijen uit de vaste opstelling van het Muiderslot in de tentoonstelling *Les Choses* in Musée du Louvre in Parijs. Het gaat om *De welvoorziene keuken* uit de 16e eeuw en *Stilleven met varkenskop* uit de 17e eeuw. De kunstwerken werden gepresenteerd vanuit het perspectief van de voortdurende dialoog tussen vroegere en huidige kunstenaars. Het Muiderslot heeft de twee werken in langdurig bruikleen van het Rijksmuseum.

Collectie- en groenvrijwilligers

Het Muiderslot werkt voor de museale schoonmaak van objecten, bij standplaatsregistratie, objectfotografie en het inrichten overige behoudstaken samen met betrokken collectievrijwilligers. Eind 2022 is de samenwerking met Helicon Conservation Support B.V. voor regelmatige onderhoudsrondes geïntensiveerd en uitgebreid. De inzet van de collectievrijwilligers is sinds afgelopen jaar van één naar twee dagen per week gegaan. Zij worden begeleid door onze collectiemedewerkers. Een andere groep vrijwilligers zet zich in voor het groene erfgoed, op zowel praktisch als inhoudelijk gebied onder leiding van de tuinconservator/hortulanus.

5. Gebouwen en terrein

Een 700 jaar oud kasteel vergt voortdurend aandacht en deskundig onderhoud. Sinds 2017 is Rijksmuseum Muiderslot zelf verantwoordelijk voor onderhoud, beheer en aanpassingen van gebouwen en terrein. Hiervoor ontvangt het museum vanuit de Erfgoedwet een bijdrage van het ministerie van OCW. Het eigendom van het gebouw blijft bij de staat. Vanaf 2022 nam het Muiderslot het onderhoud in eigen beheer.

Groot onderhoud

Samen met onze vaste adviseur TPAHG Architecten hebben we afspraken gemaakt over groot onderhoud voor de lange termijn. Al voor de ingang van de huidige subsidieperiode was bekend dat de lasten voor groot onderhoud op korte termijn (2017-2021) wel, maar op middellange termijn niet gedekt zijn als de dotatie aan de voorziening op het huidige niveau wordt voortgezet. Dit was ook in 2022 weer onderwerp van gesprek met het ministerie.

Op basis van het meest recente Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP 2022), komt het Muiderslot *gemiddeld* ruim € 130.000 per jaar te kort om het groot onderhoud aan terrein en gebouwen volgens plan uit te voeren. Daarnaast zijn we door de beperkte subsidiemiddelen niet in staat om een goede

reserve op te bouwen om toekomstige onderhoudsprojecten te financieren. Deze zorg wordt ook gedeeld door de onafhankelijke visitatiecommissie die het Muiderslot in 2022 bezocht.

Onderhoudswerkzaamheden in 2022

Onderhoudswerkzaamheden aan de Westertoren zijn in 2021 gestart en in 2022 afgerond. Het geplande onderhoud hiervan, waarbij het metselwerk, de kozijnen en het leiwerk op de daken, zijn aangepakt. De werkzaamheden aan de andere torens waren de afgelopen jaren al gefaseerd uitgevoerd. Ook is een start gemaakt met het schilderen van alle andere kozijnen, luiken en deuren van het kasteel en poortgebouw. Deze werkzaamheden, uitgevoerd door gecertificeerde restauratie-aannemers, zijn in 2022 afgerond.

Noodpompen bij Stenen Beer

In 2022 kregen we diverse keren te maken met extreem weer vanwege klimaatverandering. Dit heeft op termijn invloed op het onderhoud van gebouw en terreinen. Zo was er in de zomer sprake van langdurige droogte en hitte waardoor het groen op het terrein niet goed onderhouden kon worden. Vanwege deze extreme droogte

heeft Waterschap Amstel, Gooi en Vecht twee speciale noodpompen geplaatst bij de Stenen Beer (sluis) van het Muiderslot, een spectaculair gezicht van een bijzondere actie. Zij zorgden ervoor dat er genoeg zoet water via de Vecht richting natuurgebieden in de regio bleef stromen. Dieren en planten hadden dit water hard nodig. De kracht van de pomp was groot: in 5 minuten tijd zou je er een olympisch zwembad mee kunnen vullen. De plaatsing van de pompen trok de nodige media aandacht.

Verduurzaming & Green Team

Het Muiderslot is sinds 2020 lid van de werkgroep Verduurzaming van de Vereniging van Rijksmusea. Deze werkgroep heeft van de Museumvereniging de opdracht gekregen om een plan van aanpak te maken voor de verduurzaming van de rijksmusea. Dit met het oog op de ambities van musea voor verduurzaming en op de wettelijke eisen die hiervoor in de komende jaren gaan gelden. Het Muiderslot is een van de pilot locaties geweest, samen met het Rijksmuseum en het Kröller-Müller museum. In 2022 hebben we de mogelijkheden in kaart gebracht om onze energiebehoefte fors terug te dringen en de gebruikte energie zo duurzaam mogelijk op te wekken. Dat betekent onder andere

dat het Muiderslot volledig van het gas af gaat. Om onze voetafdruk te verkleinen houden we ook andere aspecten van onze bedrijfsvoering tegen het licht. Denk bijvoorbeeld aan een kritische blik op ons watergebruik, ons inkoopbeleid, het maken van tentoonstellingen, het scheiden van afval en de keuze voor producten in onze horeca en winkel. We richten hiervoor een Green Team van medewerkers op dat binnen de hele organisatie bewustzijn creëert over duurzaamheidsvraagstukken.

Locatieverhuur

De museumfunctie is primair en locatieverhuur vindt voornamelijk plaats buiten de reguliere openingstijden. Tijdens alle verhuurbijeenkomsten wordt de link gelegd met de historie, de collectie en de bijzondere plek. Ervaring leert dat voornamelijk zakelijke bezoekers dit als een meerwaarde zien. Locatieverhuur is voor het Muiderslot belangrijk om de eigen inkomsten te verhogen. Afgelopen jaar waren er 93 besloten dag- en avondontvangsten in het kasteel. We stellen een aantal malen per jaar onze locatie om niet ter beschikking voor goede doelen of regionale activiteiten, zoals de Pink Moon Run & Walk en de Muiderslotloop. In de nacht van 18 op 19 juni was het kasteel een rustlocatie voor de wandelaars die deelnamen aan de Nacht van

de Vluchteling. Op 3 september deed een sportieve delegatie van het Muiderslot mee aan de Swim to fight cancer. Zij zwommen €2.395 euro aan sponsorgeld bijeen en op het kasteel hing een groot banier om alle zwemmers aan te moedigen. Ook werd het kasteel 's avonds af en toe uitgelicht op verzoek van goede doelen, zoals UNICEF, KWF kankerbestrijding of Orange the World, een wereldwijde campagne tegen geweld tegen vrouwen en meisjes.

Ontwikkeling buitenterrein

Horeca, winkel en toiletten zijn gevestigd in het souterrain van het kasteel en niet toegankelijk voor mensen die slecht ter been zijn. Het spreekt voor zich dat een middeleeuws kasteel – gebouwd om zo ontoegankelijk mogelijk te zijn - niet even verbouwd kan worden om te voldoen aan de eisen van deze tijd. We willen toegankelijk zijn voor alle bezoekers. Daarom verplaatsen we deze functies naar de tuinen, waarmee we tevens het monument ontlasten. We hebben in 2022 inmiddels vijf toiletten gerealiseerd. Het ontwerp voor de horeca in de tuinen is gereed en het vergunningentraject opgestart. Vanwege de lange doorlooptijd van de vergunningverlening maken we voor de horeca en winkel tijdelijk gebruik van de pop-up kas die we in juni 2022 in de tuin hebben geplaatst.

Ook hebben we dit jaar de ontwerpfase afgerond van de inclusieve natuurspeeltuin en belevingsroute die straks toegankelijk is voor iedereen. Eind 2022 ontvingen we de goedkeuring van de Gemeente Gooise Meren. De basis op het terrein is inmiddels gerealiseerd en de speelelementen en belevingselementen zijn in productie genomen.

Tot slot hebben we in 2022 een ontwerp gemaakt waarbij de kassa verplaatst wordt naar het poortgebouw, zodat we direct bij de ingang onze bezoekers kunnen verwelkomen. Voor het poortgebouw realiseren we een fietsenstalling. Met al deze aanpassingen is het Muiderslot weer een stuk toegankelijker geworden.

6. Organisatie, bestuur en toezicht

PERSONELE INZET

Hoewel 2022 begon met een lockdown en vrijwel iedereen vanuit huis moest werken, konden we een groot deel van het jaar op locatie werken. Hybride werken is de nieuwe werkvorm. Het Muiderslot kiest er bewust voor om een lerende en wendbare organisatie te zijn, waar kennis en expertise ook van buiten wordt gehaald en waar (jonge) mensen werkervaring kunnen opdoen. Uitdaging is de heersende arbeidskrapte die vanzelfsprekend ook merkbaar is bij het Muiderslot.

Als organisatie zetten we ons actief in voor een gemêleerd personeelsbestand en een inclusief bedrijfsklimaat. Met een diversiteit aan medewerkers komen we sneller op vernieuwende ideeën of een andere aanpak. Ook helpt het bij het tonen van meerstemmige perspectieven en realiseren van een afwisselende programmering. Daarmee betrekken en bereiken we vervolgens ook weer andere partners en publieksgroepen. Last but not least creëren we met inclusie een cultuur waarin elke medewerker zich veilig en gewaardeerd voelt. Amsterdam – Divers & Inclusief (ADI) ondersteunt ons hier sinds 2021 bij.

2022

10 vaste medewerkers
23 flexibele medewerkers
87 vrijwilligers
1 stagiair

Persoonlijke duurzaamheid

Om een gezonde en creatieve werkomgeving te creëren zetten we in op persoonlijke duurzaamheid. Zeker in tijden van hybride werken hebben we daar ook in 2022 aandacht aan besteed. In tweewekelijkse online informatiebijeenkomsten voor medewerkers zijn er korte meditatieoefeningen en ademhalingsoefeningen ter ontspanning en stressvermindering. Deze oefeningen vinden plaats onder leiding van onze kasteelyogi. Wanneer we open zijn, verzorgt hij ook maandelijks een clinic Mindful Muiderslot voor publiek (zie hoofdstuk 1). Dat daar behoefte aan is, blijkt uit het feit dat deze clinics vrijwel altijd zijn uitverkocht.

Trainingen, cursussen en workshops

Naast individuele (externe) opleidingsdagen en cursussen op specifieke kennisgebieden organiseert het Muiderslot workshops en trainingen voor medewerkers en vrijwilligers in het kader van persoonlijke duurzaamheid en toegankelijkheid. Het Muiderslot stelt zich

open voor iedereen, ongeacht sekse, leeftijd, opleidingsniveau, beperking of (culturele) achtergrond. Omdat open één van onze kernwaarden is, vinden we het belangrijk dat we dit in de praktijk ook echt naleven. Een paar voorbeelden in 2022:

- Hostmanship: wat wil de ander, hoe welkom ben jij? De cursussen werden verzorgd door Jeroen van Hattem.
- Omstanderinterventie workshop Fairspace. Naar aanleiding van de MeToo# berichtgevingen in de media zijn in juni twee trainingen gegeven aan alle betaalde medewerkers (vast en ZZP) waar aandacht werd besteed aan grensoverschrijdend gedrag en gedragsregels. Hoe kunnen we met elkaar grensoverschrijdend gedrag voorkomen, hoe kunnen we elkaar hierop aanspreken, wat verstaan we onder grensoverschrijdend gedrag en - als het zich voordoet – waar kun je terecht? Hoe wensen we met elkaar (en met bezoekers) om te gaan op het Muiderslot? De trainingen werden georganiseerd en verzorgd door bureau Fairspace.
- In oktober vond er een discussiemiddag plaats over het bespreekbaar maken van beladen geschiedenis met elkaar, maar

ook met publiek. Hoe doe je dat? Specifiek werd ingegaan op het gebruik van de termen “Het Oosten” en “het Westen”: wat is dit, wat wordt ermee bedoeld?

- In november vonden er workshops plaats met als thema Duidelijk Taalgebruik, gegeven door onze enkele van onze toegankelijkheidsadviseurs met een licht verstandelijke beperking. Wat is duidelijke taal zonder kinderachtig te zijn of worden?
- Tijdens de bijeenkomst Prikkelarm in november werden tips en suggesties uitgewisseld onder medewerkers en met verschillende toegankelijkheidsadviseurs hoe een prikkelarm bezoek aan het museum zo prettig mogelijk te laten verlopen. De suggesties zijn meegenomen voor de prikkelarme bezoekenmomenten die het Muiderslot organiseert.

Adviseur koloniale geschiedenis en slavernijverleden

In de aanloop naar het herdenkingsjaar Slavernijverleden 2023 heeft het Muiderslot begin 2022 een adviseur koloniale geschiedenis en slavernijverleden aangesteld: Britt-Marie van der Drift. Hoofdvraag is hoe we op een integere, zorgvuldige en heldere manier de koloniale geschiedenis zichtbaar kunnen maken in zowel collectieonderzoek, activiteiten als programmering. Hoe zorgen we ervoor dat de mensen met

de juiste kennis worden aangehaakt en hoe kunnen we bewustwording over koloniale geschiedenis en slavernijverleden vergroten bij publiek en medewerkers? Britt-Marie heeft gewerkt bij o.a. het Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en erfenis (NiNsee) aan projecten om het Nederlands trans-Atlantische slavernijverleden onder de aandacht te brengen door educatie en onderwijs. Ook geeft ze les aan de Reinwardt Academie in Amsterdam en is ze verbonden aan het netwerk Musea bekennen Kleur.

Stages, werkervaringsplaatsen en trainees

Als lerende organisatie biedt het Muiderslot ruimte aan stagiaires en werkervaringsplaatsen. De krapte op de arbeidsmarkt liet zich in 2022 voelen bij het aantrekken van hen. Staigiare marketing & communicatie Astrita Bhugwansing besloot af te studeren op haar stage bij het Muiderslot; met een 8.3 voor haar opdracht rondde zij haar opleiding af! Haar stage-

opdracht van de opleiding Toerisme in Diemen was het organiseren en promoten van het allereerste Keti Koti evenement op het Muiderslot.

Visitatiecommissie

Op 21 september 2022 bezocht de visitatiecommissie namens de minister van OCW het Muiderslot. De commissie kijkt hoe het museum functioneert en hoe het zijn taken en maatschappelijke doelen realiseert en let op kwaliteit en vitaliteit. [Het rapport](#) van de visitatiecommissie en [de reactie van het Muiderslot](#) op het rapport zijn te vinden op onze website. We zijn blij met en trots op de waardering die we kregen voor ons beleid.

Samenwerkingen en lidmaatschappen

Op allerlei manieren werkt het Muiderslot graag samen. Enkele voorbeelden van bestuurlijke werkzaamheden die medewerkers verrichten:

- De directeur-bestuurder (Annemarie den Dekker) is lid van het OAM (het directeuren-overleg van Amsterdamse musea); lid van het netwerk Topkastelen (een informeel netwerk voor kennisdeling van 13 Nederlandse en 3 Vlaamse kastelen); voorzitter van de RvT van het Klimaatmuseum; lid van de RvT van OSCAM (Open Space Contemporary Art Museum); lid van de RvT van het Amsterdam Light Festival; lid van de

- Kunst- en Cultuurcommissie van Pride Amsterdam en bestuurslid van de Muiderkring.
- Het hoofd Commercie & Innovatie (Cécile Brvar) is bestuurslid van de sectie Development van de Museumvereniging, lid van de commissie Inclusiviteitsbeleid van CultuurMarketing, lid van het Marketing Overleg Amsterdamse Musea (MOAM) en lid van het Topkastelen netwerk.
 - De programmamaker (Ilias Zian) is bestuurslid van Moving Arts Projects, ArcheoHotspots, Storytelling Centre Amsterdam, Stichting ArtWorlds en organisator van KlimaatExpo '22. Ook is hij bestuursvoorzitter van Stichting Zichtbaar.
 - De medewerker inclusie & toegankelijkheid (Nitish Sudhir Soundalgekar) is bestuurslid bij de Universiteit van Amsterdam Alumnivereniging Kring Cultuur.
 - De medewerker marketing & communicatie (Britt Bake) is lid van het Marketing Overleg Amsterdamse Musea, en marketingadviseur van het bestuur van Stadsklooster Utrecht (een podium voor cultuur en zingeving).

Samenstelling Raad van Toezicht per 31 december 2022

Naam	Expertise	Functie
Astrid Elburg (voorzitter)	bestuur, cultuur, inclusiviteit & diversiteit	directeur Elburg Consultancy & docent aan VU en UvA
prof. ir. Jeanne Dekkers	bouwkunde	directeur- architect Jeanne Dekkers Architectuur Delft
prof. dr. Peter Hoppenbrouwers	geschiedenis Middeleeuwen	emeritus-hoogleraar middeleeuwse geschiedenis Universiteit Leiden
drs. mr. Eppo van Nispen tot Sevenaer	cultureel ondernemerschap	directeur Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
Chris Opgenoort MBA	financiën, bedrijfsvoering, horeca	directeur bedrijfsvoering Maritiem Museum Rotterdam
drs. Helen Schretlen	collectie en Stichting De Commissie van 1882	kunsthistorica, oud-onderzoeker museale verwervingen sinds 1933 (o.a. teruggave roofkunst na 1945).

Raad van Toezicht: betrokken, kritisch en toekomstgericht

De Raad van Toezicht toonde zich in 2022 betrokken en proactief en gaf de directeur-bestuurder ruimte om haar functie uit te oefenen. De functie van lid van de Raad van Toezicht is onbezoldigd. De Raad onderschrijft unaniem de missie, visie en koers zoals beschreven in het activiteitenplan 2021-2024 en verheugt zich op de ontwikkelingen naar een toegankelijker Muiderslot. Ondanks de uitdagingen die de gevolgen van de coronapandemie met zich meebrengen, heeft de Raad vertrouwen in de plannen van het Muiderslot. Buiten vaste vergaderingen om is er regelmatig contact tussen de leden van de Raad en de directeur-bestuurder. Incidenteel treden de individuele leden op als adviseur of klankbord op uitnodiging van de directeur-bestuurder. In 2022 kwam de Raad van Toezicht vijf keer bijeen, deels online en deels fysiek. Belangrijke agendapunten waren de gevolgen van de coronapandemie, cultureel ondernemerschap en leiderschap in tijden van crisis, maatschappelijke relevantie van cultuur, inclusie en diversiteit, financiële zaken (jaarrekening, kwartaalrapportages, begrotingen), beleid en koers, beheer van gebouwen en terrein, lopende projecten en vacatures in de Raad.

Governance Code Cultuur

De Raad van Toezicht onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur en evalueert jaarlijks of Stichting Rijksmuseum Muiderslot de Code naar behoren toepast. In 2022 zijn de acht principes van de Governance Code Cultuur integraal toegepast. De principes vormen de leidraad voor de jaarlijkse zelfevaluatie van de Raad die besproken is met de directeur-bestuurder. Er zijn afspraken gemaakt over de cultuur binnen de Raad; deze is zorgvuldig, transparant, eerlijk, kritisch en constructief toekomstgericht. Evenwicht in betrokkenheid en toezicht op afstand blijft een terugkerend onderwerp van gesprek. De rolverdeling is helder en er is ruimte voor persoonlijke stijlen. Zowel de leden van de Raad als de directeur-bestuurder hebben elkaar te kennen gegeven tevreden te zijn met de open en constructieve manier van samenwerking. De Raad hecht aan diversiteit in hun gelederen waarbij de leden zoeken naar zichtbare en onzichtbare diversiteit. Tegelijkertijd is er sprake van integraal en collegiaal toezicht. Bij het nemen van besluiten toetsen de leden bij elkaar of ze voldoen aan de Code. De Raad werkt transparant, open en eerlijk en is aanspreekbaar op de wijze van handelen. De besluitvorming is navolgbaar. Samen met de directeur-bestuurder streeft de Raad van Toezicht ernaar om

een waardegedreven, onafhankelijke, verbindende en integere Raad zijn, die integraal toeziet op de directeur-bestuurder, het besturingsproces én de omgeving. Daarom kiest het Muiderslot nadrukkelijk voor een maatschappelijk betrokken Raad van Toezicht. De ambitie is om te werken aan een inclusiever museum; de Raad wil dit zien in perspectief, in expertise, in ambitie én in beeld (representatie). De Raad staat daarvoor en durft dat te communiceren.

Code Culturele Diversiteit en Inclusie

De Code Culturele Diversiteit en Inclusie staat hoog op de agenda van zowel de Raad van Toezicht als van directie, management, medewerkers en vrijwilligers. De uitdagingen die er op dit gebied zijn, zijn geregeld besproken en vinden hun weerslag in het activiteitenplan 2021-2024 en in de jaarverslagen.

Sinds 2021 is het Muiderslot lid van de Charter Diversiteit in Bedrijf van de SER (Sociaal Economische Raad). De SER ondersteunt organisaties bij het bevorderen van een gemêleerd personeelsbestand en een inclusief bedrijfsklimaat met een brede visie op diversiteit die zich richt op vijf dimensies: arbeidsvermogen, culturele diversiteit, gender, leeftijd en LHBTQI+. Onderdeel van dit lidmaatschap is dat we gebruik kunnen maken van een kennisplatform

voor informatie uit de wetenschap en praktijk. Bijvoorbeeld over divers werven, het stimuleren van inclusie of het monitoren van beleid. Het hoofd Commercie & Innovatie was lid van de commissie Evaluatie Inclusiviteitsbeleid bij Cultuurmarketing. Centraal stonden vragen als: hoe weten en meten we of die inclusiviteit daadwerkelijk wordt ervaren door personeel en publiek? En welke rol kan de marketingcommunicatie-afdeling hierin spelen? Onze medewerker Inclusie & Toegankelijkheid organiseerde verschillende programma's voor zowel medewerkers, vrijwilligers en externen. In gesprekken met (potentiële) samenwerkingspartners agenderen we regelmatig culturele diversiteit en inclusie. Ook in het management team is het een vast agendapunt. Niet alleen theorie en praten, maar vooral doen. Culturele diversiteit is immers geen trucje of een workshop, het gaat om inclusie op alle fronten. We passen de Code Culturele Diversiteit en Inclusie toe op vier gebieden: publiek, programma, personeel en partners. Sinds enkele jaren zetten we concrete stappen, maar we realiseren ons dat we er nog lang niet zijn. Een inclusief museum worden gaat immers niet vanzelf. We werken hier actief aan:

- Publiek: we blijven gesprekken voeren en organiseren ontmoetingen met

niet-museumbezoekers die zich om verschillende redenen nu onvoldoende welkom voelen. Wat weerhoudt hen van een bezoek en wat zou er moeten gebeuren zodat ze wél komen?

- **Programma:** Een goed voorbeeld van onze nieuwe programmering is het HooftPodium waarin (nieuwe) makers met een cultureel diverse achtergrond elkaar uitnodigen om gebruik te maken van het oudste podium van Nederland: het Muiderslot.
- **Personeel:** we werken aan een betere representatie en een inclusiever personeelsbestand. We werven via andere kanalen dan voorheen en ook de wervingsteksten zijn anders van opzet. We kijken meer naar competenties en vaardigheden dan naar diploma's en werkervaring. Ook voeren we gesprekken met medewerkers en vrijwilligers over inclusie, zowel één op één als in groepsverband. Daarnaast krijgen vraaggericht werken en co-creatie steeds meer aandacht.
- **Partners:** bij het kiezen van partners letten we bewust op inclusie en diversiteit. Via hen bereiken we een ander, voor ons nieuw, publiek. We kiezen voor duurzame meerjaren samenwerkingen om zo projecten te intensiveren en bestendigen. Voorbeelden zijn de samenwerking met Stichting

Maatjesproject (tegen eenzaamheid), Fawaka Ondernemersschool, KUBUS of de samenwerking met Onderling Sterk (platform voor mensen met een verstandelijke beperking).

Fair Practice Code

Het Muiderslot onderschrijft de Fair Practice Code. Medewerkers worden betaald conform de museum-cao. Daarnaast hebben makers en extern betrokkenen met wie het Muiderslot in 2022 heeft samengewerkt een eerlijke beloning ontvangen. Dit varieert van fotografen, podcastmakers, (geluids) technici, ontwerpers tot musici en artiesten. Zo zijn alle makers die zijn ingehuurd voor exposities, het Hooftpodium en evenementen of voorstellingen in 2022 betaald conform de richtlijnen van de Fair Practice Code. Samenwerken: met elkaar, voor elkaar én met plezier.

In de organisatie streven we naar een open, eerlijke en veilige bedrijfscultuur voor medewerkers en vrijwilligers. Een van de medewerkers is aanspreekbaar als vertrouwenspersoon en deze onderhoudt regelmatig contact met de vertrouwenspersoon in de Raad van Toezicht. Persoonlijke duurzaamheid staat hoog op de agenda. Hier is aandacht voor bij de tweewekelijkse Meet Up: online informatiebijeenkomsten voor, door en met alle medewerkers. In teamvergaderingen en

in één op één gesprekken met medewerkers is er ruimte voor persoonlijke dilemma's, uitdagingen en ambities. Daarnaast geloven we in de kracht van werkplezier. Een terugkerend thema is hoe we dat met elkaar bereiken, zeker in onzekere tijden. Medewerkers zijn actief uitgenodigd om zelf, met elkaar of met externen input te leveren voor de organisatie.

Risicobeheer en veiligheid

Bij de bespreking van de jaarcijfers in aanwezigheid van de accountant komt risicobeheer standaard aan de orde. Het onderwerp veiligheid is een jaarlijks agendapunt van de Raad van Toezicht. De Raad stelt zich op de hoogte van de stand van zaken van de Bedrijfs hulpverlening en de Collectie hulpverlening. De samenwerking met beveiligingsbedrijf Securitas is in 2022 voortgezet. Een vaste poule van beveiligers vervult naast hun controlerende taken ook de rol van gastheer en gastvrouw in het museum. De belangrijkste risico's vormen de historisch hoge inflatie en de op termijn ontoereikende beschikbare middelen om het groot onderhoud aan het Muiderslot goed uit te voeren. Dat laatste is gespreksonderwerp tussen het Muiderslot en het ministerie van OCW. Wat betreft de overige financiële risico's hanteert het museum een terughoudend beleid.

Stichting De Commissie

Stichting De Commissie van 1882 is ls nauw verbonden met Rijksmuseum Muiderslot. De Stichting is opgericht in 1882 om zich in te zetten voor de inwendige restauratie en verfraaiing van het Muiderslot. Tot op de dag van vandaag ondersteunt de Stichting het Muiderslot, bijvoorbeeld met geld voor aankopen, restauraties of om de collectie beter zichtbaar te maken voor publiek. De voorzitter van de Stichting is lid van de Raad van Toezicht.

Muiderkring

De Muiderkring is een gevarieerd gezelschap met leden uit het bedrijfsleven, de wetenschap, de literatuur, muziek, podium- en beeldende kunsten. De kring heeft historische banden met het Muiderslot en komt minimaal twee keer per jaar bijeen op het Muiderslot om te dineren, te discussiëren en te musiceren. De Muiderkring kwam dit jaar zowel online als fysiek bijeen. Het bestuur van Muiderkring bestaat in 2022 uit Annette de Vries (voorzitter), Bert Meerstadt (penningmeester), Klari Simonet (secretaris), Erika Waardenburg, Jan van der Kooi, Geurt Gaarlandt en Annemarie den Dekker.

Financiële ondersteuning

In 2022 ontving Rijksmuseum Muiderslot structureel subsidie van het ministerie van OCW. Extra financiële ondersteuning kwam van:

- Fonds voor Cultuurparticipatie
- Gemeente Gooise Meren
- Mondriaan Fonds
- NWB Bank
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Provincie Noord-Holland
- Stichting De Commissie van 1882
- Vriendenloterij
- VSBfonds
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

Daarnaast ontvingen we donaties van enkele anonieme gulle gevers.

Alle financiers zijn wij veel dank verschuldigd!

7. Financiën

Exploitatieresultaat en resultaatbestemming

Het museum sluit 2022 af met een toevoeging aan de bestemmingsreserve groot onderhoud en het bestemmingsfonds paviljoen/buitenterrein, waardoor er geen toevoeging plaatsvindt aan de algemene reserve.

Financiële positie en treasury statuut

Bij het beheer van het vermogen werkt Stichting Rijksmuseum Muiderslot volgens een treasury statuut. Uitgangspunt is dat het museum geen of weinig risico wil lopen en dat het uitzetten en aantrekken van gelden gebeurt op basis van wet- en regelgeving. We streven naar een zo beperkt mogelijk risico met hoog rendement.

Samenstelling inkomsten

Het Muiderslot is een ondernemend museum en verdiende tot de coronapandemie bijna twee derde van zijn inkomsten zelf. De verhouding eigen inkomsten en structurele subsidie is 65% versus 35%. Voor een gezonde bedrijfsvoering en om toekomstige tegenvallende inkomsten vóór te zijn, proberen we zoveel mogelijk bijdragen van derden te realiseren. Dit om te voorkomen dat er onnodig aanspraak wordt gemaakt op het continuïteitsvermogen van de organisatie.

BALANS

31 december 2021			31 december 2022		
ACTIVA	€	€	PASSIVA	€	€
Materiële vaste activa	979.074	1.090.693	Algemene reserve	1.092.191	1.092.191
			Bestemmingsreserve	263.227	574.300
			Bestemmingsfondsen overig	309.540	487.555
Totaal vaste activa	979.074	1.090.693	Totaal eigen vermogen	1.664.958	2.154.046
Vorraden	48.015	34.966	Voorziening groot onderhoud huisvesting	259.891	282.141
Vorderingen	335.119	260.090	Totaal voorzieningen	259.891	282.141
Liquide middelen	2.670.758	2.967.082	langlopende schulden >1 jaar	685.820	1.190.233
Totaal vlottende Activa	3.053.892	3.262.138	kortlopende schulden < 1 jaar	1.422.297	726.411
TOTALE ACTIVA	4.032.966	4.352.831	TOTALE PASSIVA	4.032.966	4.352.831

BATEN

	2021	Begroting	2022
Eigen inkomsten	€	€	€
Publieksinkomsten binnenland	1.089.981	1.361.040	1.907.484
Kaartverkoop	860.141	1.126.650	1.548.543
Overige publieksinkomsten	229.839	234.390	358.941
Publieksinkomsten buitenland	59.403	-	197.475
Totaal publieksinkomsten	1.149.384	1.361.040	2.104.959
Sponsorinkomsten	10.000	-	10.000
Vergoeding coproducent	-	-	-
Overige directe inkomsten	33.459	-	8.532
Totaal overige directe inkomsten	43.459	-	18.532
Totaal directe inkomsten	1.192.843	1.361.040	2.123.491
Indirecte inkomsten / vrijval	69.354	-	119.649
Private middelen-part. incl vrienden	86.747	150.000	31.450
Private middelen-bedrijven	51.801	52.672	37.625
Private middelen-private fondsen	-	-	-
Private middelen-goede doelen loterijen	-	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	207.902	202.672	69.067
Totaal eigen inkomsten	1.400.745	1.563.712	2.312.215
Baten in natura			
Subsidies	2021	Begroting	
Totaal structureel OCW	807.240	791.228	824.352
OCW: publieksactiviteiten	326.350	302.558	320.146
OCW: huisvesting	366.085	358.703	385.202
OCW: collectiebeheer	114.805	112.467	119.004
OCW: niet zijnde publiek, collectie, huisvestingssubsidie	-	17.500	-
OCW: Kaderregeling exploitatie-subsidies onderzoek en wetenschap	-	-	-
Totaal structureel Provincie	-	-	-
Totaal structureel Gemeente	4.000	-	4.000
Totaal structurele publieke subsidies overig	-	-	-
Totaal structurele subsidies	1.720.047	791.228	1.318.644
Incidentele publieke subsidies	908.809		4.19.721
TOTALE BATEN	3.120.792	2.354.940	3.560.288

LASTEN

	2021	Begroting	2022
Personeelslasten	1.280.510	1.279.350	1.590.341
Huisvestingslasten	668.734	460.600	573.782
Afschrijvingen	93.592	115.000	100.081
Aankopen		-	-
Overige lasten	856.474	777.480	793.223
TOTAAL LASTEN	2.899.310	2.632.430	3.057.427
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	221.482	-277.490	502.861
Saldo rentebaten / -en lasten	-11.429		-13.773
EXPLOITATIERESULTAAT	210.053	-277.490	489.088

Foto's

Melanie Lemahieu, Jorrit Lousberg, Maartje Scheers, Ben van Melzen, Jurrian Bevelander.

© Rijksmuseum Muiderslot
maart 2023

www.muiderslot.nl